

Eva Tomášková

eva.tomaskova@law.muni.cz

Katedra národního hospodářství

Veřejné finance

1. přednáška
25. února 2008

Požadavky kolokvia

Pro úspěšné absolvování předmětu je nutné splnit následující podmínky:

- odevzdání a prezentace seminární práce
- aktivní účast alespoň na 5-ti cvičeních

2 neúčasti napsat test min na 60 % obsahující 10 uzavřených otázek

3 neúčasti rozšíření testu o 5 otevřených otázek

Test bude obsahovat látku probranou na přednáškách.

Doporučená literatura

- Hamerníková, B., Kubátová, K. Veřejné finance - cvičebnice. Praha : Eurolex Bohemia, 2004.
- Peková, J. Veřejné finance - úvod do problematiky. 2. vyd. Praha : ASPI, a. s., 2005.
- Tomášková, E. Veřejné finance. Brno : Masarykova univerzita, 2006.

Osnova přednášek

1 Úvod

2 Rozpočtová soustava

3 Veřejný sektor (Velikonoční pondělí)

4 Státní rozpočet

5 Sociální zabezpečení

6 Daňová soustava

7 Fiskální politika

Osnova cvičení

1. Cvičení

- Úvod, organizační pokyny
- Hra (rozhodování v oblasti veřejné sféry)
- Diskuse

2. Cvičení

- Komparace výdajů státního rozpočtu ČR s vybranou zemí
- Návrhy změn v oblasti výdajů státního rozpočtu v ČR
- Diskuse

3. Cvičení

- Komparace příjmů státního rozpočtu ČR s vybranou zemí
- Návrhy změn v oblasti příjmů státního rozpočtu v ČR
- Diskuse

4. Cvičení

- Současné problémy důchodového systému v ČR
- Komparace návrhů politických stran v oblasti důchodového systému v ČR
- Diskuse

5. Cvičení

- Prezentace seminárních prací I. + diskuse

6. Cvičení

- Prezentace seminárních prací II. + diskuse

1 Přednáška

- Pojem veřejné finance,
- příčiny selhání trhu a státních zásahů,
- netržní činnosti státu,
- příčiny selhání státu.

Pojem veřejné finance

- „Pojem sloužící k označení **specifických vztahů a operací probíhajících** v rámci ekonomického systému mezi autoritami tzv. veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé.“

(Hamerníková, 2002)

- „Veřejné finance zkoumají **působení finančních nástrojů (např. daní) a veřejných výdajů** na individuální chování a rozhodování o alokaci zdrojů. Současně je zkoumána efektivnost využívání finančních nástrojů státních zásahů.“

(Peková, 2005)

Veřejné finance

- Úkolem je:
 - zabezpečení potřebných finančních prostředků a zajištění efektivity jejich použití
 - profinancování různých transferů
 - stimulace ekonomických subjektů k určitému chování

Smyslem existence veřejných financí je snaha nalézt nejefektivnější způsob alokace zdrojů, tedy dosahovat s omezenými zdroji maximální užitek.

- Veřejné finance se zabývají:
 - veřejným financováním (vymezení základních principů a hlavních fiskálních funkcí)
 - charakteristikou a typologií veřejných příjmů
 - charakteristikou a typologií veřejných výdajů
 - deficitem veřejných rozpočtů
 - veřejným dluhem

Teoretická východiska

- Fyziokraté – A. R. Turgot
- Merkantilisté – J. B. Colbert
- Klasická ekonomie – A. Smith
- Německá historická škola – A. Wagnerův (Zákon rostoucí státní aktivity)
- Neoklasický proud – A. Marshall (teorie blahobytu)
- Keynesiánství – J. M. Keynes (stimulace poptávky)
- Neokeynesiánství – P. A. Samuelson (cyklicky vyrovnaný státní rozpočet)
- Postkeynesiánství – J. Robinsonová (teorie rozdělování ve vztahu k hospodářskému růstu)
- Konzervatismus (stimulace nabídky)

Současný pohled na veřejné finance

- Má stát přebírat část suverenity racionálně uvažujících a chovajících se subjektů?
- Bude stát schopen poskytnout těmto subjektům určité užitky?
- Rozsah veřejného sektoru – kolektivismus x individualismus.
- Podle toho se rozhoduje:
 - jak velká část statků se bude rozdělovat
 - jak velká bude redistribuce důchodů a bohatství
 - jak velký objem prostředků bude z výše uvedených důvodů odčerpán ze soukromého sektoru do veřejného

Tržní selhání

- Mikroekonomické příčiny
- Makroekonomické příčiny
- Mimoekonomické příčiny

Mikroekonomické příčiny

- Nedokonalá konkurence
 - Přirozený monopol
 - Administrativní monopol
- Nedostatek informací
- Existence veřejných statků
- Existence externalit
 - Pozitivní
 - Negativní
 - Reciproční

Makroekonomické příčiny

- Nedostatečné využívání zdrojů

Hlavní cíle hospodářské politiky:

- ekonomický růst
- nízká nezaměstnanost
- stabilní cenová hladina
- stabilní zahraniční politika

Magický čtyřúhelník

Mimoekonomické příčiny

- Zmírnění nerovnosti mezi subjekty
- Zvýšení kvality lidského potenciálu
- Uchování, příp. zvýšení kvality životního prostředí

Netržní činnost státu

- Legislativní
- Alokační
 - důsledek mikroekonomických příčin tržního selhání
 - efektivně alokovat finanční prostředky
- Redistribuční
 - důsledek mikroekonomických příčin tržního selhání
 - spravedlivě rozdělit finanční prostředky
 - nepřímo prostřednictvím progresivních daní
 - vyšším zdaněním některého zboží
 - přímo prostřednictvím adresných peněžních transferů
- Regulační
- Stabilizační
 - důsledek makroekonomických příčin selhání trhu

Příčiny selhání státu

- obtížnost předvídání důsledků státních zásahů na soukromý sektor
- omezené informace potřebné pro rozhodování o určitém typu státního zásahu
- realizační zpoždění státního zásahu
- obtížnost kontroly činnosti státní správy
- byrokratický aparát, jež má snahu se rozpínat
- problematický výběr nejvhodnějšího řešení z alternativních návrhů
- vliv zájmových skupin na veřejné rozhodování
- politický vliv atd.

Děkuji za Vaši pozornost. 😊